

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och rätten att använda minoritetsspråk

Föredragande landstingsråd: Catharina Elmsäter-Svärd

Ärendet

Stf landstingsdirektören har inkommit med åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och rätten att använda minoritetsspråk.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att godkänna Stockholms läns landstings åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och minoritetsspråk

att uppdra åt respektive nämnd/styrelse att ansvara för att organisera sin verksamhet på ett sådant sätt att det finns beredskap och rutiner för att bemöta önskemål från enskilda att använda finska språket

Landstingsstyrelsen har - under förutsättning av landstingsfullmäktiges beslut - för egen del beslutat *att* uppdra landstingsdirektören att till landstingsstyrelsen i juni 2011 lämna en rapport hur åtgärdsplanen implementerats.

Målet med den svenska minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande och stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Från och med den 1 januari 2010 gäller ny lagstiftning om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) och förordning om nationella

Bilagor

1	Åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och rätten att använda minoritetsspråk	2010-08-24
2	Stf landstingsdirektörens tjänsteutlåtande	2010-09-02

LS 1003-0199

minoriteter och minoritetsspråk (2009:1299). Nationella minoriteter är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli.

Det s k grundlagsskyddet, som omfattar alla fem minoriteterna, innebär bl a att förvaltningsmyndigheter vid behov ska informera de nationella minoriteterna på lämpligt sätt om deras rättigheter.

För Stockholms läns landsting innebär den nya lagstiftningen också *särskilda rättigheter* för finsktalande personer. Det innebär bl a att enskilda har rätt att använda finska vid muntliga och skriftliga kontakter med Stockholms läns landsting. Landstinget har rätt att bestämma särskild tid och plats där servicen ges.

Med anledning av den nya lagstiftningen har en åtgärdsplan utarbetats. Åtgärdsplanen innebär att varje nämnd och styrelse ansvarar för att inom sitt verksamhetsområde vidta nödvändiga åtgärder så att lagens intentioner uppfylls.

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 8 september 2010.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 21 september 2010.

Ärendet och dess beredning

Stf landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 2 september 2010 (bilaga) föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* godkänna Stockholms läns landstings åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och minoritetsspråk, *att* uppdra åt respektive nämnd/styrelse att ansvara för att organisera sin verksamhet på ett sådant sätt att det finns beredskap och rutiner för att bemöta önskemål från enskilda att använda finska språket.

Centrala samverkansgruppen behandlar ärendet den 8 september 2010.

Bilagor

Åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och rätten att använda minoritetsspråk

Stockholms läns landsting är ett förvaltningsområde för det finska språket, men skall även erbjuda möjlighet att kommunicera på de andra nationella minoritetsspråken. Ett förvaltningsområde är ett område där man har rättighet att tala finska, samiska eller meänkieli.

Ny lag

Från och med den 1 januari 2010 gäller ny lagstiftning om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) och förordning om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:1299).

Målet med minoritetspolitiken är bland annat att ge skydd för de nationella minoriteterna, stärka deras möjligheter till inflytande och stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Nationella minoriteter är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli.

Grundskydd

Alla fem minoriteterna omfattas av den nya lagen. Det så kallade *grundskyddet* innebär att:

- förvaltningsmyndigheter ska vid behov informera de nationella minoriteterna på lämpligt sätt om deras rättigheter
- det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige
- barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt
- förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter i sådana frågor

Särskilda rättigheter

Dessutom gäller *särskilda rättigheter* för finsk-, samisk- och meänkielitalande inom respektive förvaltningsområde; finska för Stockholms läns landsting.

- enskilda har rätt att använda språken vid muntliga och skriftliga kontakter med förvaltningsmyndigheter där ärendet helt eller delvis sammanfaller med minoritetsspråkens förvaltningsområde

LS 1003-0199

- förvaltningsmyndigheter är skyldiga att ge muntligt svar på samma språk samt att på begäran ge en skriftlig översättning av beslut och motivering. Myndigheterna kan bestämma särskild tid och plats där servicen ges på minoritetsspråk.
- förvaltningsmyndigheter ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i minoritetsspråken

Stockholms läns landsting är förvaltningsområde för finska språket

Inom Stockholms län är 10 kommuner förvaltningsområden för finska; Botkyrka, Haninge, Huddinge, Sigtuna, Solna, Stockholm, Södertälje, Upplands-Väsby, Upplands-Bro och Österåker. Stockholms läns landsting är per automatik därmed också ett förvaltningsområde för finska och beviljas ett statsbidrag för de merkostnader som lagen kan komma att medföra.

Åtgärder

Varje nämnd och styrelse ansvarar för att inom sitt verksamhetsområde vidta nödvändiga åtgärder så att lagens intentioner uppfylls. Föreliggande åtgärdsplan fokuserar på de skyldigheter som Stockholms läns landsting har som del i förvaltningsområdet för finska och vad som omgående behöver vidtas.

Information

Förvaltningsmyndigheter ska när det behövs på lämpligt sätt informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter.

Varje nämnd/styrelse ansvarar för att

- föra ut information och kunskap till landstingets personal om den nya lagstiftningen och vad den medför
- lägga ut information på hemsidor och i annan media om hur, var och när finskspråkiga personer når landstingets verksamheter
- översätta hela eller delar av hemsidor, informationskrifter, vårdupplysningssidor med mera till finska

Enskildas rätt att använda minoritetsspråk

Varje nämnd/styrelse ansvarar för att

- organisera sin verksamhet på ett sådant sätt att det finns beredskap och rutiner för att möta önskemål från enskilda att använda finska språket

LS 1003-0199

- göra en kartläggning av personalens språkkunskaper i finska, inom vilka enheter och på vilken befattning det finns finsktalande personal
- i samband med detta även inventera om det finns anställda som kan meänkieli och samiska
- informera växeln om var det finns språkkompetens samt på annat lämpligt sätt föra ut informationen i till exempel telefonkataloger, på intranätsidor och på hemsidor
- det finns tillgång till finska tolkar och översättare
- anvisa tid och plats då tillgång finns till språkkunnig personal, tolk eller översättare
- kartlägga vilka typer av ärenden och beslut som förekommer i verksamheten och göra en bedömning av hur de påverkas av den enskildes rätt till bl.a. skriftlig översättning och motivering.

Inflytande och samråd

Enligt lagens 5 § ska förvaltningsmyndigheter ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor.

Varje nämnd/styrelse ansvarar för att

- samråd görs med representanter för minoriteterna i sådana frågor som berör dem särskilt

Rekrytering – personalpolitik

Förvaltningsmyndigheter ska enligt lagens 11 § verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, meänkieli och samiska där det behövs i enskildas kontakter med myndigheten.

Varje nämnd/styrelse svarar för att

- aktivt beakta behovet och kommande behov av personal som behärskar minoritetsspråken. Kunskaper i minoritetsspråken är en fördel för vissa befattningar.

Statsbidrag

Stockholms läns landsting har beviljats ett statsbidrag på 250 000 kr för sina merkostnader under 2010 för sitt arbete med den nya lagen om nationella minoriteter och deras språk. Det kan användas till nya projekt och insatser såsom till exempel:

- organisationsöversyn och förändringar
- skyltning

- informationsinsatser
- översättningskostnader

Uppföljning

Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget har ett gemensamt nationellt uppdrag att samordna de minoritetspolitiska målen, följa upp hur minoritetspolitiken genomförs, redovisa hur lagen följs, synliggöra de nationella minoriteterna och sprida kunskap om deras rättigheter samt fördela statsbidrag.

Länsstyrelsen har ett särskilt och tidsbegränsat uppdrag för den romska minoriteten. Sametinget har ett särskilt uppdrag att skapa och driva en hemsida för de nationella minoriteterna samt vara huvudman för de två samiska språkcentra. Hemsidan har adress www.minoritet.se

Stockholms läns landsting ska vid utgången av 2010 redovisa vad statsbidraget använts till samt på vilket sätt den nya lagens intentioner har genomförts.

Stf landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Ärendebeskrivning

Från och med den 1 januari 2010 gäller ny lagstiftning om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) och förordning om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:1299). Stockholms läns landsting är ett förvaltningsområde för det finska språket, men skall även erbjuda möjlighet att kommunicera på de andra nationella minoritetsspråken, som är jiddisch, romani chib, samiska, och meänkieli.

Ärendets beredning

Kansliavdelningen inom landstingsstyrelsens förvaltning har deltagit i en konferens, som Länsstyrelsen arrangerat om den minoritetspolitiska reformen, samt utarbetat föreliggande förslag till åtgärdsplan.

Ärendet kommer att behandlas i centrala samverkansgruppen 2010-09-08.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Målet med minoritetspolitiken är bland annat att ge skydd för de nationella minoriteterna, stärka deras möjligheter till inflytande och stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Nationella minoriteter är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli.

Bakgrund

Varje nämnd och styrelse ansvarar för att vidta nödvändiga åtgärder så att lagens intentioner uppfylls inom sina verksamhetsområden.

Det så kallade *grundskyddet*, som omfattar alla fem minoriteterna innebär bland annat att:

- förvaltningsmyndigheter ska informera de nationella minoriteterna på lämpligt sätt om deras rättigheter

Så kallade *särskilda rättigheter* för finsktalande personer inom Stockholms läns landsting innebär bland annat att:

- enskilda har rätt att använda sitt språk vid muntliga och skriftliga kontakter med Stockholms läns landsting. Landstinget har rätt att bestämma särskild tid och plats där servicen ges.

Stockholms läns landstings hemsida saknar idag information på finska. Några få avsnitt finns på engelska. Vårdguiden har gjort punktinsatser

avseende information om svininfluensan och vårdgarantin på flera språk, bland annat finska.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Stockholms läns landsting har beviljats ett statsbidrag på 250 000 kr för sina merkostnader under 2010 för sitt arbete med den nya lagen. Rutiner för huruvida förvaltningar och bolag ska kunna ta del av bidraget ska utarbetas av kansliavdelningen under hösten.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets miljöpolitiska program Miljö steg 5 har hänsyn till miljön beaktats och bedömningen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbeskrivning i detta ärende.

**Utdrag från minnesanteckningar från centrala samverkansgruppen
den 8 september 2010**

Punkt 5

**Åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och rätten
att använda minoritetsspråk**

Inför mötet var utsänt förslag till tjänsteutlåtande och åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och rätten att använda minoritetsspråk.

Elisabet Åman, LSF Kansliavd, informerade om ärendet och besvarade frågor.

Arbetsstagarorganisationerna tillstyrkte förslaget och arbetsgivaren konstaterade att ärendet härmed är slutbehandlat.